

DOI: 10.33663/0869-2491-2025-36-157-166

УДК 340.12

А. Є. КУБКО,
кандидат юридичний наук*
ORCID: 0000-0002-2870-8567

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ІНТЕРЕСІВ: ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

Стаття присвячена дослідженню питань відповідальності держави в контексті забезпечення державних інтересів. У статті аналізується природа інституту відповідальності держави в сучасній правовій системі України, а також особливості його функціонування у зв'язку із діяльністю держави по забезпеченню її інтересів. Наводяться теоретичні положення та розглядаються приклади вітчизняної і міжнародної юридичної практики щодо взаємодії інституту відповідальності держави і застосування нею правових механізмів забезпечення державних інтересів. Пропонуються висновки щодо властивостей і ролі інституту відповідальності держави в контексті забезпечення державних інтересів.

Ключові слова: держава, державні інтереси, державна влада, відповідальність держави, інститут відповідальності.

Kubko Andrii. Responsibility of State in the Context of Securing State Interests: Some Theoretical Issues

The article is dedicated to research of the issues of the responsibility of state in the context of securing the state's interests. The nature of the concept of the responsibility of state in the modern legal system of Ukraine as well as the specifics of functioning of this concept in connection with the state's activities aimed at securing its interests are addressed. The article highlights theoretical notions and analyzes examples from the domestic and international legal practice related to interrelation between the concept of the responsibility of state and the applying of legal measures aimed at securing the state interests by the state. The findings related to characteristics and the role of the concept of the responsibility of state in the framework of securing the state interests are proposed.

Key words: the state, the state interests, the state power, the responsibility of state, the responsibility concept.

Постановка проблеми. Інститут відповідальності держави виступає необхідною умовою функціонування правової, демократичної держави. Цей інститут покликаний забезпечити реальне втілення в діяльності державних органів принципів верховенства права і поваги до прав людини, а також

* **Kubko Andrii**, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.)

дотримання міжнародно-правових зобов'язань. Відповідальність держави виступає певним засобом стримування, обмеження дій державної влади і запобігання їй неправомірній, а інколи свавільній поведінці. Водночас держава несе обов'язок забезпечити державні інтереси, що є необхідним як для захисту суспільства, так і для втілення засад демократичної, правової держави. З цією метою державна влада повинна використовувати юридичні засоби, що можуть супроводжуватись обмеженнями прав, свобод, законних інтересів особи. Використання в державних інтересах таких правових засобів здатне, своєю чергою, призводити до відповідальності держави, і в будь-якому випадку такі владні засоби повинні бути оцінені з точки зору їх узгодженості із засадами відповідальності держави, що існують у національній правовій системі України та в міжнародному праві. Тому важливим є аналіз інституту відповідальності держави у зв'язку із її діяльністю по забезпеченню державних інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових роботах інститут відповідальності держави розглядається як одна із головних гарантій прав і свобод людини, певний засіб підвищення можливості контролю з боку суспільства за діями, рішеннями органів держави і посадових осіб¹; як компонент у побудові правової держави, у стримуванні державної влади та в запобіганні зловживанням з боку держави²; як один із параметрів функціонування демократичної правової держави; а ефективність цього інституту визнається одним із основних показників правової спрямованості державної діяльності³, ознакою правової держави⁴. Конституційні положення про відповідальність держави розглядають як невід'ємну властивість закріпленого у Конституції України статусу держави як демократичної, соціальної і правової⁵.

Основним призначенням інституту юридичної відповідальності держави визнають забезпечення прав і свобод особи, визнання їх пріоритету над іншими цінностями в суспільстві⁶; відзначають особливе місце відповідальності державної влади в системі правових гарантій реалізації конституційних прав і свобод громадян, що полягає в гарантуванні виконання органами влади і посадовими особами обов'язків, що кореспондують зазначеним правам і свободам⁷. У світовій науці відповідальність держави традиційно тлумачиться як ключова, всеохопна частина міжнародного права, яка охоплює усі аспекти зобов'язань між державами⁸; як фундаментальний інститут системи міжнародного права⁹. Водночас проблематика відповідальності держави в контексті забезпечення державних інтересів потребує подальшого дослідження.

Мета статті полягає у тому, щоб запропонувати теоретичні підходи до природи відповідальності держави в контексті забезпечення нею державних інтересів, а також до розуміння особливостей функціонування інституту відповідальності держави у зв'язку із діяльністю державної влади по забезпеченню інтересів держави.

Виклад основного матеріалу. Важливою характеристикою інституту відповідальності держави, яка знаходить визнання на доктринальному рівні, є здатність цього інституту виступати обмеженням державної влади¹⁰. На рівні практики Конституційного Суду України відповідальність держави розглядається як невід'ємний елемент принципу визнання людини найвищою цінністю і пріоритетності прав людини в діяльності державних інституцій. По суті констатується, що інститут відповідальності держави є необхідною умовою для реалізації, гарантування втілення цього принципу, який не може діяти уособлено від цього інституту¹¹. Інститут відповідальності держави включає в себе й міжнародно-правовий аспект, що також визнається українськими науковцями¹². У рішеннях міжнародних судових і арбітражних органів було вироблено підходи, що набули усталеного характеру і впливають на розвиток інституту відповідальності держави і в правовій системі України.

На основі цих положень слід підходити до розуміння відповідальності держави в контексті забезпечення нею державних інтересів.

Така відповідальність держави *впливає із обов'язку держави здійснювати реалізацію і захист державних інтересів* і виступає важливою передумовою виконання державою цього обов'язку. Це означає, що наявність інституту відповідальності держави, ефективність цього інституту виступає певною передумовою для виконання державою її обов'язку забезпечити державні інтереси. Недотримання державою цього обов'язку повинне розглядатись як підстава для покладання на державу відповідальності. Ця теза ґрунтується на розумінні загалом інституту відповідальності держави, зокрема такої його ознаки, як обмежувальність, яка полягає у ролі цього інституту як засобу запобігання протиправній бездіяльності державної влади у ситуаціях, коли державні інтереси потребують здійснення дій з їх реалізації або захисту.

Обов'язок держави здійснювати реалізацію і захист державних інтересів повинен бути «підсилений» функціонуванням відповідальності держави в рамках забезпечення інтересів держави. Така відповідальність держави, своєю чергою, має бути спрямована на те, щоб запобігти невиконанню загалом державою, її органами та посадовими особами обов'язку забезпечити державні інтереси, запобігти бездіяльності держави, державного механізму, яка може проявлятися і в невикористанні правових засобів забезпечення державних інтересів. Тому відповідальність держави в рамках забезпечення державних інтересів повинна оцінюватись з точки зору здатності сприяти, створювати умови для виконання державою обов'язку забезпечувати інтереси держави.

Отже, коли йдеться про розуміння відповідальності держави саме як відповідальності держави в рамках забезпечення державних інтересів у зв'язку із обов'язком держави забезпечити такі інтереси важливими є такі положення. Передумовою відповідальності держави є, по-перше, наявність державного інтересу, який наділений ознаками, що дають змогу кваліфікувати цей інтерес як дійсний інтерес держави; по-друге, об'єктивна необхідність здійс-

нення реалізації або захисту цього інтересу. Підставою відповідальності виступає невжиття з боку державної влади юридичних засобів забезпечення державного інтересу, або вжиття заходів, які є неналежними з точки зору своєї ефективності для забезпечення цього інтересу держави. Неналежний характер правових засобів забезпечення державних інтересів може мати місце, коли такі засоби запроваджуються на законодавчому рівні або застосовуються державними органами без урахування або з недостатнім урахуванням характеру інтересів держави, на забезпечення яких дані засоби повинні бути спрямовані або характеру відповідних суспільних відносин, у яких повинне здійснюватись забезпечення інтересів держави. Характер суспільних відносин, у яких підлягають застосуванню правові засоби забезпечення державних інтересів включає в себе й аспект поведінки суб'єктів цих відносин, зокрема їх інтереси, які можуть не збігатися із державним інтересами або прямо їм суперечити, а також дії таких суб'єктів, спрямовані на захист власних інтересів, які (дії) здатні порушувати інтереси держави. Залежно від цих обставин державна влада повинна визначити, який юридичний засіб або сукупність засобів є найбільш ефективним для забезпечення відповідного інтересу держави.

У певних випадках застосування державою неналежних засобів забезпечення державних інтересів, а саме засобів, які не достатньою мірою враховують характер суспільних відносин або становище учасників цих відносин зумовлює виникнення проблеми пропорційності таких засобів. Це може бути проілюстровано справою про обов'язкові щеплення працівників в умовах поширення коронавірусу SARS-CoV-2. Ця справа за позовом працівника до АТ «Укрзалізниця» розглядалась судами у 2021–2022 рр. і була передана на розгляд Великої Палати Верховного Суду з підстав наявності виключної правової проблеми. Позовні вимоги обґрунтовано тим, що працівника було відсторонено від роботи за наказом роботодавця до моменту надання працівником підтверджувального документа про обов'язкове профілактичне щеплення або медичного висновку про наявність протипоказань до такої вакцинації, позивач вважав такий наказ незаконним і просив його скасувати з підстав того, що законодавством України не передбачено відсторонення працівника від роботи з причин відсутності у нього щеплення від Covid-19. У цій справі йшлося про обмеження на доступ працівника до трудової діяльності. Обмеження, що були застосовані до працівника і полягали у відстороненні його від роботи, розглядалися з точки зору відповідності критеріям правомірності втручання держави у право на повагу до приватного життя, а саме, чи ґрунтувалось таке втручання на законі; чи мало легітимну мету; чи є відповідний захід втручання нагально потрібним і пропорційним цій меті. Велика Палата Верховного Суду визнала, що відсторонення працівника від роботи з підстав відсутності профілактичного щеплення та ненарахування йому заробітної плати впродовж строку відсторонення було передбачено законом та мало легітимну мету. Така мета, як зазначалось у постанові

Великої Палати, полягала у забезпеченні захисту населення від хвороби, яка може становити серйозну небезпеку, запобігання її подальшому поширенню, попередження важких ускладнень і мінімізації летальних випадків.

Водночас оцінюючи пропорційність обмежувальних заходів, застосованих до працівника, Велика Палата вказала, що застосування таких заходів було здійснено без індивідуальної оцінки виконуваних працівником трудових обов'язків. При цьому суди не встановили фактів, які б підтверджували нагальність відсторонення саме цього працівника від роботи. Велика Палата дійшла висновку, що дії роботодавця по відстороненню працівника від роботи були непропорційними легітимній меті¹³. У наведеній ситуації неналежний характер засобів забезпечення державних інтересів, який проявлявся в недостатній відповідності цих засобів суспільним відносинам і становищу суб'єкта, на обмеження прав і свобод якого дані засоби були спрямовані, зумовив відповідальність держави перед особою.

Відповідальність держави в рамках забезпечення державних інтересів нерозривно пов'язана із юридичним механізмом забезпечення інтересів держави. Це проявляється в таких аспектах. По-перше, засоби реалізації і захисту державних інтересів, система яких (засобів) становить цей механізм, підлягають оцінці з точки зору узгодженості із національно-правовими і міжнародно-правовими підходами щодо відповідальності держави, стандартами правомірності її поведінки (зокрема, верховенство права, пропорційність, законність, необхідність у демократичному суспільстві). Тому механізм забезпечення державних інтересів не може розглядатись уособлено від положень про відповідальність держави. По-друге, реалізація відповідальності держави в певних випадках впливає на побудову, запровадження, зміну або виключення з правової системи тих чи інших засобів забезпечення державних інтересів. Тобто під впливом положень про відповідальність держави змінюється характер застосування правового механізму забезпечення її інтересів. Правовий механізм забезпечення інтересів держави зазнає певної трансформації під впливом усталених у сфері відповідальності держави правових стандартів. Такий вплив можна проілюструвати одним із прикладів практики Верховного Суду. В одній зі справ про вилучення нерухомого майна у приватних осіб – набувачів за позовами органів прокуратури в інтересах держави прокуратурою були заявлені вимоги про визнання недійсним рішення місцевої ради, яким у власність фізичної особи було відведено земельні ділянки, та про витребування у первинного і кінцевого набувача цих ділянок. Позовні вимоги прокуратури було мотивовано тим, що відповідна місцева рада не могла ухвалити рішення про відведення спірних ділянок, оскільки межі населеного пункту не затверджені, відсутня містобудівна чи інша передбачена законом документація, яка б встановлювала межі населеного пункту, тому місцева рада не мала права розпоряджатись земельними ділянками, розташованими за його межами. При перегляді справи в касаційному порядку Великою Палатою Верховного Суду важливим питанням, яке

підлягало вирішенню, була оцінка правових засобів, які полягали у примусовому відчуженні за вимогою органів прокуратури нерухомого майна у набувачів в інтересах держави, з точки зору узгодженості цих засобів із принципами правомірного втручання у право власності. Такі принципи закріплені як у цивільному законодавстві України, так і в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та набули деталізації в рішеннях Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) за результатами розгляду справ про відповідальність держав за порушення ними міжнародно-правових зобов'язань. Тобто юридичний механізм відчуження майна в державних інтересах оцінювався щодо узгодженості із базовими положеннями інституту відповідальності держав, виробленими також на міжнародному рівні. Відповідно до підходів ЄСПЛ Велика Палата Верховного Суду визнала, що мета заходів щодо витребування земельних ділянок у набувачів була легітимною. Але в контексті питання про пропорційність втручання у майнове право осіб-набувачів нерухомого майна було встановлено, що витребування земельних ділянок у первісного і кінцевого набувача мало непропорційний характер. Такого висновку Велика Палата дійшла з огляду на те, що в обставинах цієї справи не було підстав вважати, що передання місцевою радою земельних ділянок у власність первісному набувачу або придбання ним цих ділянок відбувалось у недобросовісний спосіб¹⁴.

Відповідальність держави в рамках забезпечення державних інтересів *покликана також сприяти правильному розумінню таких інтересів*, їх ідентифікації серед суміжних категорій, запобіганню безпідставному ототожненню інтересів держави із інтересами посадових осіб, державних інституцій, суспільних груп, міжнародних організацій, державних підприємств, певних груп осіб тощо. Ситуації, коли державними органами застосовувались обмеження прав і свобод приватних осіб, які повинні бути спрямовані на забезпечення загальних (публічних) інтересів, але фактично сприяли пріоритетному забезпеченню інтересів окремих суспільних груп нерідко призводили до притягнення держави до міжнародно-правової відповідальності. Прикладом виступає категорія майнових спорів, що стосувались повернення колишнім власникам нерухомого майна, примусово відчуженого в процесі колективізації у країнах Центральної та Східної Європи після Другої світової війни. Такі спори набули поширення, починаючи із 90-х років ХХ ст., коли відбувався перехід правової і економічної систем цих країн від тоталітаризму і адміністративної економічної моделі до засад правової держави та ринкової економіки. Заходи державної влади, що здійснювались на законодавчому, адміністративному, судовому рівнях і створювали підґрунтя для виникнення цих спорів, у ряді випадків ставали предметом оцінки ЄСПЛ щодо узгодженості цих заходів із міжнародно-правовими стандартами захисту прав людини і принципами відповідальності держав. Одним із прикладів є справа «Krsteva and others v. Bulgaria», рішення у якій було пов'язано із дією Закону Болгарії «Про власність і користування сільськогосподарськими землями» 1997 р.

Оцінюючи дії держави, які полягали у вилученні ділянки з власності заявників у судовому порядку за позовом колишніх власників у рамках процесу реституції земель ЄСПЛ визнав такі дії втручанням у право володіння заявників. ЄСПЛ установив, що застосування заходів обмежень майнових прав заявників на підставі цього законодавчого акта було спрямовано більшою мірою на забезпечення інтересів окремої групи осіб, а саме позивачів – колишніх власників колективізованої земельної ділянки, ніж загальних інтересів держави, які полягали насамперед у відновленні засад справедливості і верховенства права в період переходу країни від тоталітаризму до демократичного устрою. У своєму рішенні ЄСПЛ прямо вказав також, що вилучення власності у заявників порушило принципи правової визначеності і не відповідало правомірним цілям відновлення справедливості та верховенства права, хоча такі цілі в принципі могли бути притаманними нормам Закону Болгарії «Про власність і користування сільськогосподарськими землями» в частині регулювання реституції земель. Отже, відповідальність держави Болгарія вплинула на правильне розуміння самих державних інтересів¹⁵.

Висновки. У підсумку слід зазначити, що відповідальність держави в контексті забезпечення державних інтересів покликана забезпечити правильну ідентифікацію державних інтересів з боку органів усіх гілок влади, відмежування державних інтересів від споріднених категорій. Така відповідальність справляє вплив на запровадження, функціонування, трансформацію юридичного механізму реалізації і захисту інтересів держави, а також спрямована на забезпечення виконання державою її обов'язку реалізовувати і здійснювати захист цих інтересів. Хоча забезпечення державою своїх інтересів є суспільною необхідністю, застосування державними інституціями засобів, спрямованих на забезпечення інтересів держави нерідко супроводжується обмеженням з боку державної влади прав, свобод особи, законних інтересів приватного характеру. З точки зору підходів національної правової системи України та міжнародного права застосування державою таких обмежувальних заходів є певною передумовою відповідальності держави, тобто може мати наслідком притягнення держави до відповідальності на національному або міжнародно-правовому рівні в разі недотримання державною владою гарантій і принципів захисту прав людини, які вироблені в рамках інституту відповідальності держави. Відсутність публічного характеру державних інтересів, для забезпечення яких держава вживає обмежувальні заходи, може розглядатись як підстава відповідальності держави. З іншого боку, застосування державою неналежних правових засобів для забезпечення об'єктивних публічних інтересів держави або невжиття органами державної влади заходів захисту таких державних інтересів також слід розглядати як підставу відповідальності держави. В останньому випадку йдеться про невиконання державою своїх «позитивних зобов'язань». Умовно можемо говорити про існування двох груп підстав відповідальності держави у зв'язку із державними інтересами: по-перше, відповідальність у разі застосування

обмежень прав особи для захисту інтересів, які некоректно ідентифіковані як державні публічні інтереси і не є по суті такими; по-друге, відповідальність в разі нежиття заходів або вжиття неналежних заходів для захисту об'єктивних існуючих державних публічних інтересів.

1. Оніщенко Н. М., Сунегін С. О. Відповідальність держави перед особою в контексті розвитку громадянського суспільства. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 64. С. 8.
2. Середюк В. В. Відповідальність держави як елемент поняття «правова держава». *Часопис Київського університету права*. 2015/1. С. 43–44.
3. Бакумов О. С. Забезпечення юридичної відповідальності держави – ключовий виклик правової реформи в сучасній Україні. *Вісник ХНУВС*. 2019. № 2 (85). С. 21, 24.
4. Стахура Б. І. Роль органів державної влади у забезпеченні прав людини і громадянина в демократичному суспільстві: теоретико-правовий вимір: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2016. С. 7.
5. Бисага Ю. М., Бисага Ю. Ю. Юридична відповідальність органів державної влади та місцевого самоврядування перед народом: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія право*, 2011, Випуск 15. С. 96–97.
6. Оніщенко Н. М. До питання про пошук балансу у співвідношенні громадянського суспільства та держави. *Право України*. 2014. № 4. С. 58.
7. Васецький В. Ю. Забезпечення прав та свобод людини і громадянина в демократичному суспільстві (на прикладі удосконалення інституту юридичної відповідальності). *Часопис Київського університету права*. 2009/2. С. 17.
8. Sompong Sucharitkul. State Responsibility and International Liability under International Law, 18 Loy. L. A. Int'l & Comp. L. Rev. 821, (1996), P. 832.
9. Pierre-Marie Dupuy. The International Law of State Responsibility: Revolution or Evolution? 11 Mich. *Journal of International Law*, Volume 11, Issue 1 (1989), P. 108.
10. Пархоменко Н. М. Удосконалення Конституції та законодавства України як засіб посилення відповідальності держави перед громадянським суспільством. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2014. Серія 18. Вип. 26. С. 111.
11. У справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень абзацу першого пункту 40 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України: рішення Конституційного Суду України від 11.10.2018 р., справа № 1-123/2018(4892/17), п. 2.1. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/7-p_2018.pdf
12. Бакумов О. С. Інституціоналізація відповідальності держави: теоретичні та конституційно-правові аспекти: автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2021. С. 13.
13. Велика Палата Верховного Суду: постанова від 14.12.2022 р., справа № 130/3548/21, п.1.7., 1.8., 11.35., 12.4., 14.8., 14.9., 15.2. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109075195>
14. Велика Палата Верховного Суду: постанова від 04.07.2023 р., справа № 373/626/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112406156>
15. *Krasteva and others v. Bulgaria*: ECHR Judgment, 1 June 2017, § 26-30 URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus/?i=001-173774>

References

1. Onishchenko N. M., Suniehin S. O. Vidpovidalnist derzhavy pered osoboio u konteksti rozvytku hromadianskoho suspilstva. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky*, 2014, Vyp. 64. S. 8.
2. Serediuk V. V. Vidpovidalnist derzhavy yak element poniattia «pravova derzhava». *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 2015/1. S. 43–44.
3. Bakumov O. S. Zabezpechennia yurydychnoi vidpovidalnosti derzhavy – kliuchovy

vyklyk pravovoi reformy v suchasni Ukraini. *Visnyk KhNUVS*, 2019, № 2 (85). S. 21, 24.

4. Stakhura B. I. Rol orhaniv derzhavnoi vlady u zabezpechenni prav liudyny i hromadianyna v demokratychnomu suspilstvi: teoretyko-pravovyi vymir: Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk. Lviv, 2016. S. 7. 5. Bysaha Yu. M., Bysaha Yu. Yu. Yurydychna vidpovidalnist orhaniv derzhavnoi vlady ta mistsevoho samovriaduvannia pered narodom: porivnialno-pravovyi analiz. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia PRAVO*, 2011, Vypusk 15. S. 96–97. 6. Onishchenko N. M. Do pytannia pro poshuk balansu u spivvidnoshenni hromadianskoho suspilstva ta derzhavy. *Pravo Ukrainy*, № 4, 2014. S. 58. 7. Vasetskyi V. Yu. Zabezpechennia prav ta svobod liudyny i hromadianyna v demokratychnomu suspilstvi (na prykladi udoskonalennia instytutu yurydychnoi vidpovidalnosti). *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 2009/2. S. 17. 8. Sompong Sucharitkul. State Responsibility and International Liability under International Law, 18 Loy. L. A. Intl & Comp. L. Rev. 821, (1996), P. 832. 9. Pierre-Marie Dupuy. The International Law of State Responsibility: Revolution or Evolution?, 11 Mich. *Journal of International Law*, Volume 11, Issue 1 (1989), P. 108. 10. Parkhomenko N. M. Udokonalennia Konstytutsii ta zakonodavstva Ukrainy yak zasib posylennia vidpovidalnosti derzhavy pered hromadianskym suspilstvom. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*, Seriia 18, 2014, vyp. 26. S. 111. 11. U spravi za konstytutsiinym podanniam Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) okremykh polozhen abzatsu pershoho punktu 40 rozdil VI «Prykintsevi ta perekhidni polozhennia» Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy: rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 11.10.2018 r, sprava № 1-123/2018(4892/17), p. 2.1. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/7-p_2018.pdf 12. Bakumov O. S. Instytutsionalizatsiia vidpovidalnosti derzhavy: teoretychni ta konstytutsiino-pravovi aspekty: Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dokt. yuryd. nauk. Kyiv, 2021. S. 13. 13. Velyka Palata Verkhovnoho Sudu: postanova vid 14.12.2022 r., sprava № 130/3548/21, p.1.7., 1.8., 11.35., 12.4., 14.8., 14.9., 15.2. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109075195> 14. Velyka Palata Verkhovnoho Sudu: postanova vid 04.07.2023 r., sprava № 373/626/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112406156> 15. Krasteva and others v. Bulgaria: ECHR Judgment, 1 June 2017, § 26-30 URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-173774>

Kubko Andrii. Responsibility of State in the Context of Securing State Interests: Some Theoretical Issues

The article is dedicated to research of the issues of the responsibility of state in the context of securing the state's interests. The nature of the concept of the responsibility of state in the modern legal system of Ukraine as well as the specifics of functioning of this concept in connection with the state's activities aimed at securing its interests are addressed. The responsibility of state is an integral aspect of the modern democratic, rule-of-law based state and is purported to prevent the state authorities from arbitrary or unjustified actions. The article highlights theoretical notions and analyzes examples from the domestic and international legal practice related to interrelation between the concept of the responsibility of state and the applying of legal measures aimed at securing the state interests by the state. The findings related to characteristics and the role of the concept of the responsibility of state in the framework of securing the state interests are proposed. The concept of the responsibility of state derives from and is closely linked to the state's obligation to secure protection of the state interests incumbent on the state authorities and should therefore operate to induce the state

machinery to comply with the said obligation. The state responsibility concept is interrelated with the legal mechanism employed by the state to protect its interest and contributes inter alia to improvement of such mechanism and bringing it to conformity with the objective needs of the society. Further, the concept of the state responsibility is purported to encourage the state authorities to correctly identify the state interest and the underlying public needs requiring the protection by the state's measures.

Key words: *the state, the state interests, the state power, the responsibility of state, the responsibility concept.*